

га, "Перекопський" – 570 га, "Молода Гвардія" – 543 га, "Ясна Поляна" – 454 га, "Заповіт Леніна" – 594 га, "Зарічний" – 339 га, "Джанкойський" – 372 га. Зміна меліоративного стану приведена в табл.2.

Таблиця 2 – Зміна меліоративного стану по глибині залягання РГВ за період 02.98-02.99 рр (дані КрГГМЕ)

Інтервал глибин, м	Площа орних земель за станом на:		Зміна за рік
	02,1998 р.	02,1999 р.	
0...1,0	53	4	-49
0...2,0	1975	848	-1127
0...3,0	21942	17863	-4079
3...5,0	29061	32719	+3658
Більше 5,0	21196	21612	+416
Разом:	72199	72199	

Як видно з приведеної таблиці за рік в інтервалі глибин 0...3 м сталося зменшення площ, що пов'язано з кліматичними особливостями року.

Таким чином, наведені вище дані свідчать про значний вплив на меліоративний стан орних земель і населених пунктів як застосування на масиві зрошувальних систем і поливів, так і кліматичні особливості минулого і поточного року. Крім того, застосування дренажу, як ефективного способу штучного водовідведення, гарантує підтримку РГВ на критичних позначках.

УДК 631.626.2

СУЧАСНИЙ МЕЛІОРАТИВНИЙ СТАН ОРНИХ ЗРОШУВАНИХ ЗЕМЕЛЬ В КСП "ЗАРІЧНИЙ" ДЖАНКОЙСЬКОГО РАЙОНУ АР КРИМ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ

В.В.КОЛЕСНИКОВ – к.с. –г.н.,в.о. професора,
О.Я.ІВАНІВ – магістрант, Херсонський ДАУ,
П.О.ШЕВЧЕНКО,
Г.М. ШИНКАРЕВСЬКИЙ, - МУ КДС, м. Джанкой

Загальна площа землекористування господарства – 7156 га, у тому числі сільськогосподарських угідь – 6057 га, з яких пасовищ 998 га. Під регулярним зрошенням знаходяться 3169 га. Джерелом води для зрошення є Азовський рисовий, Північно-Кримський кана-

ли (ПКК) та міжгосподарський канал 2 РТ. Розподіл зрошуваних земель по вузлах водовиділах наведено у таблиці 1.

Таблиця 1. – Розподіл зрошуваних земель по внутрішньогосподарським каналам

Джерело води для зрошення	Усього зрошуваних земель, га	У т.ч.		Закріплення земель по каналам				
		Регулярне зрошення	Кількість водовиділів	X-3	ХТ-1	1-Кр 2-Кр	1-1Кр	1-Кр
АРК (НС-78)	1735	1735	1	1735				
ПКК(НС-169)	235	235	1		235			
2РТ-5(НС-166а)	219	219	2			219		
2РТ-5 (НС-173)	170	170	1				170	
2РТ-5(НС-173)	810	810	1					810
Разом:	3169	3169	6	1735	235	219	170	810

Мережа постійних внутрішньогосподарських каналів має довжину 67,04 км, у тому числі відкритих каналів 20,04 км, які повністю облицьовані. Лоткова мережа складає довжину 16,2 км і потребує відновлення. Закрита зрошувальна система має сумарну довжину 30,8 км. На існуючій внутрішньогосподарській системі встановлено 806 гідротехнічних споруд у тому числі: 599 водовипусків, 9 сопрягаючих споруд, 155 колодязів, 22 вузлів розподілення, 21 переїзд і 6 водомірних улаштувань.

За ґрунтово-меліоративним та іншими природними характеристиками умови КСП “Зарічний” є характерними для 54% площі території Причорноморській низини.

У зв’язку з високим рівнем підґрунтових вод в господарстві побудований (1974...1980 рр.) закритий горизонтальний дренаж з гончарних трубок та ПВХ діаметром 100, 150 мм загальною довжиною 212820 п.м. Відвод дренажного стоку здійснюється в колектора К-1, К-2, 1-ГДр, К-6, К-7, ГК та в Сиваш.

З площі 261 га дренажні води відводяться з допомогою дренажної насосної станції, а з решти дренажних ділянок – самоскидом.

На даний момент в зоні впливу ПКК підґрунтові води знаходяться на недопустимих позначках на площі 200га. Це є першочерговою площею під будівництво дренажу в господарстві та найближчу перспективу.

Нагляд за динамікою РПВ в КСП “Зарічний” проводить Джанкойська партія Кримської ГГМЕ більш ніж по 30 свердловинам. Найбільш характерними для аналізу меліоративної дії дренажу є

свердловини: 7291, 7292, 7293, 7295, 7296 та 2862. Дані по розповсюдженню площ по рівням підґрунтових вод (РПВ) та їх мінералізації подаються у таблиці 2 та 3.

Таблиця 2 – Розподіл площ зрошуваних і прилеглих до них земель по глибинам залягання підґрунтових вод за станом на 1.03.99р (дані КрГГМЕ)

Системи	Площа під наглядом, га	у т. ч. з рівнем залягання підґрунтових вод							
		0-1	1-1,5	0-1,5	1,5-2	2-2,5	2,5-3	3-5	Більше 5
Загальна площа землекористування	5840	581	129	710	147	583	1787	2501	162
Орні землі	4589	1	9	10	67	839	1527	2437	15
Зрошувальні орні	3169	1	5	6	38	162	1206	1672	85
Держсистема ПМК:	3169	1	5	6	38	162	1206	1672	85
– з дренажем	3147	1	5	6	38	162	1206	1650	85
– без дренажу	22	-	-	-	-	-	-	22	-
Незрошувані орні:	1420	-	4	4	29	281	321	765	70
– з дренажем	491	-	4	4	17	119	131	200	20
– без дренажу	929	-	-	-	12	112	190	565	50
Неорні та інші:	1251	580	120	700	80	170	260	64	70
– з дренажем	304	-	-	-	-	100	160	44	-
– без дренажу	947	580	120	700	80	40	100	20	7
Усього площадного дренажу	3942	1	9	10	55	381	1497	1894	105
Фермери	199	-	-	-	50	69	40	40	-
Населені пункти:	736	4	11	15	67	165	317	172	-
– з дренажем	655	3	8	11	30	138	306	170	-
– без дренажу	81	1	3	4	37	27	11	2	-

Таблиця 3 – Розподіл площ зрошуваних і прилеглих до них земель при РГВ до 2 м по мінералізації (дані Кр ГГМЕ на вересень 1998р.)

Системи	Площа під наглядом, га	Площа з РГВ 0-2 м	З них по мінералізації, г/л		
			Хлоридний склад	Інший склад	
				Більше 3	1-5
Загальна площа	5840	926	836	5	85
Орні землі	4437	86	36	5	45
Зрошені орні	3169	54	14	5	35
Держсистема ПКК:	3169	54	14	5	35
– з дренажем	3147	54	14	5	35
– без дренажу	22	-	-	-	-
Не зрошені орні:	1268	32	22	-	10
– з дренажем	304	-	-	-	-
– без дренажу	1099	840	800	-	40
Усього площа з дренажем:	3942	74	24	5	45
Населені пункти	736	98	5	22	71
– з дренажем	655	47	-	22	25
– без дренажу	81	51	5	-	46
Фермери	166	40	20	-	20

В господарстві “Зарічний” за станом на 1.03.99р. засолених земель 340 га, а на площі 2956 га рекомендовано гіпсування.

Наявність дренажу дозволяє виводити з зони розповсюдження основної кореневої системи рослин залишки води та розчинних солей, створюючи в неї оптимальний водно-сольовий, живлений і тепловий режим, який забезпечує отримання максимального врожаю сільськогосподарських культур.

В умовах слабкої природної дренажності штучний дренаж підсилює дренажність території, підтримує нормальні екологічні обставини. Дренаж справляє позитивний вплив на природні умови дослідних ділянок в КСП “Зарічний” та покращує гідрогеолого-меліоративні обставини, створюючи при цьому сприятливі для рослин умови. Дренаж сприяє створенню певного мікроклімату в зоні аерації. Надає можливість збільшити тривалість вегетаційного періоду та змінювати глибину активного шару ґрунту.

Таким чином, в залежності від ґрунтово-меліоративних та гідрогеологічних умов розглянутої території можна виділити наступні основні функції дренажу на обстежених ділянках в КСП “Зарічний”.

– зниження та підтримка рівнів підґрунтових вод на заданих позначках, включаючи можливість вторинного засолення ґрунтів;

- забезпечення безперебійного відтоку мінералізованих дренажних вод за межі дренаваної території;
- розсолення ґрунтів в підґрунтя та підґрунтових вод в період освоєння або промивок;
- підтримка сприятливого сольового режиму по попередженню вторинного засолення ґрунтів в експлуатаційний період;
- захист зрошуваних і богарних масивів, а також населених пунктів або інших об'єктів від підтоплення з боку водосховищ, каналів або найближчих зрошуваних масивів.

З метою збереження сприятливих гідрогеолого-меліоративних умов та їх покращенню в КСП “Зарічний” ми підтримуємо пропозиції Кр ГГМЕ, які можна звести до наступних пунктів:

- забезпечити оптимальний режим роботи дренажу на ділянці 261 га;
- зробити чистку колекторів С-1 і К-6 (ділянка 1861 га);
- ліквідувати підтоплення по колектору ГК дрен З-Д-16, З-Д-4, З-Д-11, 2-Д-2, З-Д-8, 1-Д-13, 1-Д-12, Д-1, Д-2 (ділянка 1861 га)
- організувати відвод поверхневих і скидних вод по усій площі ділянки 1861 га;
- на ділянці 880 га зробити планування наддренних смуг.

І останнє. Надійність роботи колекторно-дренажної мережі та дренажних насосних станцій в першу чергу залежить від якості обслуговування всіх елементів системи. Догляд за дренажем повинні здійснювати фахівці своєї справи і тільки при таких умовах буде ефективно працювати дренажна система. На наш погляд договір між керівництвом КСП та МУ КДС має сприяти вирішенню цього питання.

УДК: 633.18:631.76:631.5

ОЦІНКА ТА РАЙОНУВАННЯ ЗОНИ РИСОСІЯННЯ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПО АГРОРЕСУРСНОМУ ПОТЕНЦІАЛУ

О.В.МОРОЗОВ – аспірант, Херсонський ДАУ

Агроресурсний потенціал є однією з основних складових при визначенні природно-ресурсного та еколого-економічного потенціалів регіону. Як і природно-ресурсний потенціал, економічно оцінений, агроресурсний потенціал складає надбання, багатство району, області, регіону, держави. Одними із перших методичне обґрунтування агроресурсного потенціалу виконали І.Боча (1984) і